

ผลการจัดการเรียนรู้เรื่องชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้
โครงการคุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1¹

LEARNING MANAGEMENT ENTITLED HAPPINESS LIFE AND CONSUMPTION BASED ON
THE PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY THROUGH MORAL PROJECT IN
MATTHAYOMSUKSA 1

สุพิชญ์ชญา เยี่ยงวิญญู
SUPHITCHAYA YIANGWINYU

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการคุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการคุณธรรม 3) ศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการคุณธรรม 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการคุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ภาคเรียนที่ 2 โรงเรียนวัดหนองเกตุใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำนวน 50 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่มโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการคุณธรรม แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบสังเกตพฤติกรรมการใช้จ่ายเงิน และแบบสอบถามความพึงพอใจ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทดสอบค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t - test dependent

ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการคุณธรรม มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.30/84.10 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เรื่องชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการคุณธรรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) พฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เรื่องชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับดี 4) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เรื่องชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการคุณธรรม มีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

คำสำคัญ : ผลการจัดการเรียนรู้เรื่องชีวิตเป็นสุขและการบริโภค, หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, โครงการคุณธรรม

¹ บทความวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์การศึกษาด้านหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ประจำปีการศึกษา 2559

² นักศึกษาปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ABSTRACT

The objectives of this study were 1) to investigate the efficiency of the learning management plan, entitled “Happy Life and Consumption Based on the Sufficiency Economy Philosophy through a Moral Project of Matthayomsuksa 1 Students”, 2) to compare their learning achievement before and after learning through the learning management plan and the moral project, 3) to examine students’ spending behaviors based on the sufficiency economy philosophy after the learning management through the moral project, and 4) to investigate the student satisfaction towards the learning management through the moral project. The population included 50 Matthayomsuksa 1 students studying in the second semester of the academic year 2015 at Watnongketyai School, Banglamung District, Chonburi Province, under the Office of Chonburi Provincial Primary Education Area 3. The 25 subjects were drawn from cluster sampling with classroom as a sampling unit. Research instruments included the learning management plan with the moral project, learning achievement test, spending behavior observation form, and satisfaction questionnaire. Data analysis was conducted through mean, standard deviation, and t-test dependent.

The findings revealed that

1) The efficiency of the learning management plan, namely “Happy Life and Consumption Based on the Sufficiency Economy Philosophy through the Learning Management Plan with the moral project” was equal to 85.30/84.10.

2) The learning achievement of Matthayomsuksa 1 students learning through the learning management plan with the moral project was statistically significant at .01.

3) The sample’s spending behaviors after learning through the learning management plan with the moral project were at a high level.

4) The student satisfaction towards the learning through the learning management plan with the moral project was at the highest level.

Keywords: Results of Learning Management Plan Entitled Happy Life and Consumption, Sufficiency Economy Philosophy, Moral Project

บทนำ

ในสภาวะสังคม โลกที่มีเงื่อนไขเปลี่ยนแปลงไป ทั้งทรัพยากรที่จำกัดและประชากรที่เพิ่มมากขึ้นจำเป็นต้องมีการจัดการด้านทรัพยากร เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารที่ไร้พรมแดนสังคมต่างๆใกล้ชิดกันมากขึ้น มีผลต่อกันและกันมากขึ้นมีการแข่งขันกันมากขึ้น ความเป็นอยู่ค่าครองชีพที่สูงขึ้นทำให้การแข่งขันเข้ามามีบทบาทต่อชีวิตของบุคคลมากขึ้น ระดับคุณธรรม จริยธรรม การคิดดี พุทธิ ทำดี ความเอื้อเฟื้อ เมตตา กรุณา อดทน ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียรที่เป็นลักษณะสำคัญที่ทำให้คนพัฒนาขึ้นก็แปรเปลี่ยนไป (สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้. 2554: 27) จากคำกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า โลกกำลังเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จำเป็นที่มนุษย์จะต้องเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต โลกจึงจะอยู่รอดการเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรม ในการบริหารจัดการชีวิต เราทุกคนสามารถน้อมนำประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตทั้งในการปฏิบัติหน้าที่ต่อตนเองและครอบครัวอย่างมีความรับผิดชอบรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่ามีวินัยในการใช้จ่าย รู้จักแบ่งปันสิ่งของและช่วยเหลือผู้อื่น (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2551: 267) ซึ่งนับเป็นการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพมนุษย์เพื่อให้ทันต่อสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงและส่งผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมที่มีความสงบสุขล้วนต้องอาศัยการศึกษาเป็นกลไกในการพัฒนา การศึกษาในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-พ.ศ. 2559 จึงเป็นการนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่ พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมให้ สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน และสังคมไทยให้มีคุณภาพ บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมจึง

จะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2555-2559: 5)

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ในกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ดังนั้นแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ดีจึงต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ คิดเป็นทำเป็น มีนิสัยรักการเรียนรู้ และเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กรมวิชาการ . 2545: 2-3) การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้คิดเป็นทำเป็น มีนิสัยรักการเรียนรู้ ตรงตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 22 และมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา เกิดความเข้าใจตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้นยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรมสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติประกอบด้วย 5 สาระสำหรับสาระที่ 3 ซึ่งสาระเศรษฐศาสตร์เน้นให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากร ในการการผลิต และการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ารวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551:3)

สำหรับแนวทางการจัดการเรียนรู้ในสาระเศรษฐศาสตร์เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและปรับปรุงพฤติกรรม การอยู่ร่วมกัน การบริโภค ย่อมบรรลุวัตถุประสงค์ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ครูควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญใช้รูปแบบการสอนร่วมกับเทคนิคการสอนที่ฝึกให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนา

ตนเองได้อย่างเต็มตามศักยภาพ สามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้หรือแก้ไขปัญหที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งความสำเร็จการสอนเศรษฐศาสตร์ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการที่ครูผู้สอนได้สอนเนื้อหาความรู้ที่แต่ควรสอน การนำไปปรับใช้ได้เมื่อเกิดวิกฤตการณ์ขึ้นในชีวิตจริง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 12) วิธีจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการสร้างนิสัยของเศรษฐศาสตร์มีหลายวิธีแต่วิธีการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน (Project Based Learning) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่น่าสนใจเพราะมีการยอมรับว่า ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้จากปฏิบัติการของตนเอง (Active Learner) ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนเองได้เต็มศักยภาพซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดที่ว่า ผู้เรียนทุกคนเป็นผู้มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ การพัฒนาควรเป็นไปตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพโดยผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ด้วยตนเองและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้อง กับการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนเสริมสร้างความเข้มแข็งสู่การปฏิบัติโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิต บนทางสายกลางและความพอเพียง ควบคู่กับสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ . 2551: 13) การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมุ่งให้ผู้เรียนรู้จักการเรียนรู้ด้วยความหมาย ตรงความต้องการและความสนใจในสิ่งที่ต้องการจะเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุดในการเรียนรู้สามารถเลือกเรียนในสิ่งที่อยากเรียนสามารถเลือกทำโครงงานได้ตามความสนใจของตนเองผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ด้วยตนเองและยังช่วยส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ฝึกการรู้จักปรับตัว เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น อันนำไปสู่ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แสวงหาข้อมูล สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเรียนรู้สิ่งต่างๆจากการปฏิบัติจริง รู้จักบูรณาการความรู้ รวมทั้งปลูกฝังนิสัยรักการเรียนรู้ อันนำไปสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ได้ในที่สุด (วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์. 2551: 5) ที่สำคัญการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้โดยโครงงานคุณธรรมผ่านเทคนิคการเรียนรู้

แบบโครงงานเป็นนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการทำความดีมีคุณธรรมเริ่มต้นจากการสร้างความเป็นกัลยาณมิตรต่อกันด้วยการตั้งด้านบวกของนักเรียนแต่ละคนออกมาหาให้ได้มากที่สุดซึ่งจะทำให้เกิดการใฝ่ดี คิดดีและทำดีร่วมกันออกมาเกิดการซึมซับความดี พร้อมๆกับการเรียนรู้หรือมีกระบวนการทางปัญญาตั้งแต่เริ่มต้นระดมความคิด การสังเกตสำรวจสภาพปัญหา ปัญญาตระหนักรู้ในสถานการณ์ หาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ อันเป็นการส่งเสริมค่านิยมการทำความดีสร้างแรงบันดาลใจในการสืบต่อความดี ต่อไปได้ไม่สิ้นสุด (พระมหาพวงศันรินทร์ ฐิตวโส. 2552 : 3) แต่จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนข้อมูลพื้นฐาน ในการจัดสอบ O-NET (Ordinary National Education Test)ปีการศึกษา 2557 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม คะแนนเฉลี่ยที่ได้ 37.28 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2557 คะแนนเฉลี่ยร้อยละที่ได้ 33.55 ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุงเร่งด่วนคะแนนเฉลี่ยร้อยละของระดับประเทศอยู่ที่ 48.80 ซึ่งสูงกว่าของโรงเรียนอยู่ 15.25 เมื่อพิจารณาในคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติของโรงเรียนวัดหนองเกตุใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยสาระสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าร้อยละ 50 เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษาจึงต้องมีการพัฒนาระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนทางโรงเรียนวัดหนองเกตุใหญ่วิเคราะห์สภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพด้านผู้เรียน นักเรียนขาดแรงจูงใจ ไม่สนใจการเรียน และการทำข้อสอบ นักเรียนขาดความสนใจในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม หรือทบทวนความรู้ ด้านผู้สอน ครูบางคนยังขาดประสบการณ์ ขาดการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ขาดความเข้าใจในการวัดและประเมินผล ตลอดจนการแก้ไขปัญหการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน มีผลต่อผู้เรียนทำให้ไม่เกิดการเรียนรู้ (โรงเรียนวัดหนองเกตุใหญ่. 2557: 39)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยในฐานะบุคลากรทางการศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลการจัดการเรียนรู้หน่วยชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้โครงการคุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดหนองเกตุใหญ่เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัดและความสนใจด้วยแนวคิดของการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการคุณธรรมดังกล่าวมาข้างต้นจะตอบใจทฤษฎี ประสงค์ของเศรษฐศาสตร์ได้ในการศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายเงิน ซึ่งนักเรียนยังไม่มีรายได้ต้องขอเงินผู้ปกครองในการใช้จ่ายแต่ละวัน ทั้งค่าอาหาร ค่าขนม ค่าเอกสารเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายอื่นๆที่พ่อแม่ของนักเรียน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงการคุณธรรมเน้นการนำปัญหาในชีวิตจริงมาพัฒนาทักษะชีวิต การสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนรู้จักประหยัด อดออมในวันข้างหน้า ด้วยกระบวนการทางปัญญาที่จะพัฒนานักเรียนให้สมบูรณ์พร้อมทั้งทางร่างกาย ความคิด จิตใจ คุณธรรม ต้องเกิดจากการพัฒนาความรู้คู่คุณธรรม ฝึกพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะมีการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตเสริมสร้างและสนับสนุนพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ให้เป็นสังคมคุณธรรมอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้โครงการคุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการคุณธรรม
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการคุณธรรม

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้โครงการคุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

การทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่เป็นทั้งแนวคิด หลักการ และแนวทางปฏิบัติตนของแต่ละบุคคลและองค์กร โดยคำนึงถึงความพอประมาณ กับศักยภาพของตนเองและสภาวะแวดล้อมความ มีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวเอง โดยใช้ความรู้อย่างถูกหลักวิชาการด้วยความรอบคอบ และความระมัดระวัง ควบคู่ไปกับคุณธรรม ไม่เบียดเบียนกัน แบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกันและร่วมมือปรองดองกันในสังคม ซึ่งจะช่วยส่งเสริมสายใยเชื่อมโยงคนในภาคส่วนต่างๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน สร้างสรรค์พลังนำไปสู่ความสามัคคี การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ได้ (เศรษฐกิจพอเพียง. 2549 : 26)

1.1 ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสแนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่เกิดก่อนวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัส เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำแนวพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ได้ ทรงได้มีมหากรุณาธิคุณ อธิบายเพิ่มเติมว่า

“ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงและทำได้เศษหนึ่งส่วนสี่เท่านั้นจะพอนั้น ไม่ได้แปลว่า เศษหนึ่งส่วนสี่ของพื้นที่ แต่เป็นเศษหนึ่งส่วนสี่ของการกระทำ” จากนั้นได้ทรงขยายคำว่า “พอเพียง” เพิ่มเติมต่อไปว่า หมายถึง “พอมีพอกิน” “พอมีพอกิน” ก็แปลว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ถ้าแต่ละคนมีพอมีพอกินก็ใช้ได้ ยิ่งถ้าทั้งประเทศพอมีพอกินก็ยิ่งดี”

ประเทศไทยสมัยก่อนนี้ พอมีพอกิน มาสมัยนี้อิสระ ไม่มี พอมีพอกิน จึงจะต้องเป็นนโยบายที่ จะทำเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อที่จะให้ ทุกคนพอเพียงได้ พอเพียงนี้หมายความว่า มีกิน มีอยู่ ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หรูหรา ก็ได้ แต่ว่าพอ...ทรงเปรียบเทียบ คำว่า พอเพียง กับคำว่า Self-Sufficiency ว่า “Self-Sufficiency” นั้นหมายความว่า ผลิตอะไร มีพอที่จะใช้ ไม่ต้องไปขอยืมคนอื่น อยู่ได้ ด้วยตนเอง... เป็นไปตามที่เขา เรียกว่า ยืนบนขาของตนเอง...

แต่ว่าพอเพียงนี้มีความหมายกว้างขวางยิ่งกว่านี้อีก คำว่าพอ ก็พอเพียงนี้ ก็พอแค่นั้นเอง คนเรารู้พอกในความต้องการ มันก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนผู้อื่นน้อย ถ้าประเทศใดมีความคิดอันนี้ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่าพอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็คืออยู่เป็นสุข พอเพียงนี้อาจจะมี มีมากอาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น ต้องให้พอประมาณ พุดจากที่พอเพียง ปฏิบัติงานที่พอเพียง ฉะนั้นความพอเพียงก็แปลว่าความพอประมาณและความมี เหตุผล

จากพระราชดำรัส เศรษฐกิจพอเพียง มีได้จำกัดเฉพาะ ของเกษตรหรือชาวไรชาวนาเพียงเท่านั้น แต่เป็นเศรษฐกิจ ของทุกคน ทุกอาชีพ ทั้งที่อยู่ในเมืองและในชนบท เช่น ผู้ที่เป็นเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมและบริษัทในระบบ เศรษฐกิจพอเพียง เมื่อภาวะของเงินผันผวน ประชาชนก็ จะต้องไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินตัว สำหรับเกษตรกรนั้นก็ทำไร่ ทำนา ปลุกพืชแบบผสมผสานในที่แห้งแล้งตามแนว “ทฤษฎี ใหม่” ได้สำเร็จ หากไม่มีความพอประมาณในใจตน นึกแต่จะ ซื้อรถปิคอัพคันใหม่ หรือเครื่องอำนวยความสะดวกอื่นๆ อยู่ ไร่ไปก็ยอมไม่ถือว่าประ พลาดตินอยู่ในระบบเศรษฐกิจ พอเพียงตามแนวพระราชดำริ

เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นพระราชดำรัสที่พระราชทาน ให้ประชาชนดำเนินตามวิถีแห่งการดำรงชีพที่สมบูรณ์ ศานติ สุข โดยมีธรรมะเป็นเครื่องกำกับ และใจตนเป็นที่สำคัญ ซึ่งที่ พระองค์ทรงรับสั่งมานั้นแท้ที่จริงคือ วิถีชีวิตไทยนั่นเอง วิถี ชีวิตไทยที่ยึดเส้นทางสายกลางของความพอดี (เศรษฐกิจ พอเพียง. 2549 : 28) จะเห็นได้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็น ปรัชญาชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนใน

ทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึง ระดับประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางซึ่งมีผู้ให้ ความหมายไว้ดังนี้

จิตติมน ทองพิมพ์ (2551: 9) กล่าวว่า เศรษฐกิจ พอเพียงหมายถึง วิธีการดำเนินชีวิตของประชาชนทุกคนทุก อาชีพ มีการพัฒนาตามศักยภาพให้มีความรู้ มีคุณธรรม การ พึ่งตนเองและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความคิด ไตร่ตรองหา เหตุผลในการตัดสินใจ รู้จักใช้ง่ายไม่ ฟุ้งเฟ้อ ไม่ลุ่มหลงอบายมุข หรือคำโฆษณา และพร้อมที่จะ เผชิญกับปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้

ประภาพรณ ประเทศ (2553:33) กล่าวว่า เศรษฐกิจ พอเพียงหมายถึงความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย อุ่มชูตัวเองได้ให้มีความพอเพียงกับตนเอง รู้จักอดออม ไม่ฟุ่มเฟือย อยู่อย่างประมาณตน ใช้จ่ายไม่เกินรายรับ มีการ ผลิตเพื่อให้พอมีพอกิน ในครอบครัวและมีความเอื้อเฟื้อกัน ในชุมชนทะนุบำรุงพื้นฐานตัวเอง ให้เข้มแข็งทั้งทางด้าน สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ

สรุปได้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงหมายถึง แนวคิดหลักใน การดำเนินชีวิตแบบพึ่งพาตนเอง พออยู่พอกินในทางสังคม หลักในการดำเนินไปในทางสายกลางโดยคำนึงถึงความ พอประมาณตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต มีการวางแผนไม่หลงใหลตาม กระแสวัตถุนิยม ลดละความฟุ่มเฟือยเพื่อให้เกิดความ พอเพียง

ภาพที่ 1 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ที่มา : ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.2 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.2.1 ความพอประมาณหมายถึง ความพอดีต่อความ จำเป็นและเหมาะสมกับฐานะของตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม

รวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไปและต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

1.2.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินเรื่องต่างๆอย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงาม คิดถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างถ่วงถี่ โดยคำนึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆอย่างรอบคอบ

1.2.3 ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมเพื่อสามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่ **เงื่อนไขสำคัญเพื่อให้เกิดความพอเพียง** การตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่างๆต้องอาศัยทั้งความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรมเป็นพื้นฐานคือ

1) เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านความรอบรู้ที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อให้เกิดความพอเพียง การตัดสินใจดำเนินกิจกรรมต่างๆต้องอาศัยทั้งเงื่อนไขคุณธรรมหลักวิชาและเงื่อนไขชีวิตเป็นพื้นฐาน

2) เงื่อนไขคุณธรรม เสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติซื่อสัตย์สุจริต รู้ รัก สามัคคี ไม่โลภ ไม่ตระหนี่และรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่น เงื่อนไขหลักวิชา อาศัยความรู้ รอบคอบ และระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้วางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และประยุกต์ใช้ให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมความรู้และเทคโนโลยี

ภาพที่ 2 น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ที่มา : www.Young Smart Farmer 5

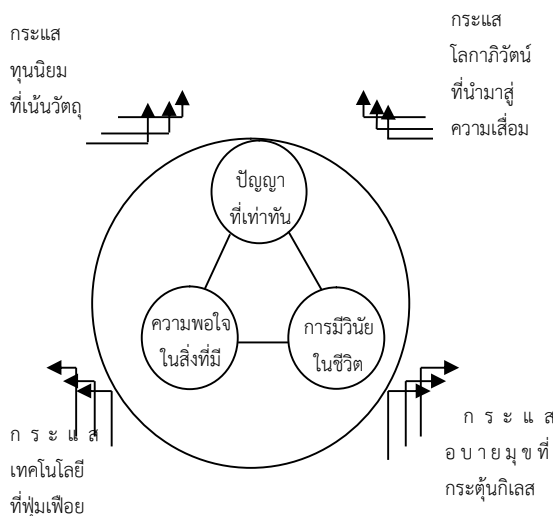
ชีวิตที่พอเพียงและเป็นสุขตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง จำเป็นต้องมีคุณธรรมเป็นเงื่อนไขหลักเพื่อคอยกำกับชีวิตทั้งกาย วาจาและใจ จึงขอนำพระบรมราโชวาทเรื่อง คุณธรรม 4 ประการ มาเสนอดังนี้

ประการแรก คือ การรักษาสัจ ความจริงใจต่อตนเองที่จะประพฤติปฏิบัติตนแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม

ประการที่สอง คือ รู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเอง ให้ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในความสัจความอดทน

ประการที่สาม คือ ความอดทน อดกลั้น และอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัจสุจริตไม่ว่าด้วยเหตุประการใด

ประการที่สี่ คือ การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

ภาพที่ 3 ชีวิตที่พอเพียงและเป็นสุขตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา : สำนักงานปฏิรูปสุขภาพแห่งชาติ (2548: 22)

1.3 เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ

การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สุ่มธ ตันติเวชกุล (2542 อ้างถึงใน สมพร เทพสิทธิ . 2549: 5) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1.3.1 ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ้งเฟ้อในการดำรงชีพอย่างจริงจัง ดังพระราชดำรัสที่ว่า “ความเป็นอยู่ที่ไม่ต้องฟุ้งเฟ้อ ต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง”

1.3.2 ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม ดังพระราชดำรัสที่ว่า “ความเจริญของคนทั้งหลาย ย่อมเกิดมาจากการประพฤติชอบและการหาเลี้ยงชีพชอบเป็นสำคัญ”

1.3.3 ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้อย่างรุนแรงดังอดีต ซึ่งมีพระราชดำรัสเรื่องนี้ว่า “ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้น หมายถึงความสุขความเจริญที่บุคคลหามาได้ด้วยความเป็นธรรมทั้งในเจตนาและการกระทำไม่ใช้ได้มาด้วยความบังเอิญ หรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบังมาจากผู้อื่น”

1.3.4 ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยากครั้งนี้โดยต้องขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ พระราชดำรัสตอนหนึ่งที่มีความชัดเจนว่า “การที่ต้องการให้ทุกคนมีความพยายามที่จะหาความรู้ และสร้างตนเองให้มั่นคงนี้ เพื่อตนเอง เพื่อที่จะให้ตัวเองมีความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้า มีความสุข พอมีพอกินเป็นขั้นหนึ่ง และขั้นต่อไปก็คือให้มีเกียรติว่ายืนได้ด้วยตนเอง

1.3.5 ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่วให้หมดสิ้นไป ทั้งนี้ด้วยสังคมไทยที่ล่มสลายลงในครั้งนี้ เพราะยังมีบุคคลจำนวนมิใช่น้อยที่ดำเนินการโดยปราศจากความละเอียดอ่อนต่อแผ่นดิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระบรมราโชวาทว่า “พยายามไม่ก่อความชั่ว ให้เป็นเครื่องทำลายตัว ทำลายผู้อื่น พยายามลดละ พยายามละความชั่วที่ตนเองมีอยู่ พยายามก่อความดีให้แก่ตัวเองอยู่เสมอ พยายามรักษาและเพิ่มพูนความดีที่มีอยู่นั้นให้งอกงามสมบูรณ์ขึ้น”

ดังนั้นสรุปได้ว่า การปฏิบัติตนตามแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ควรยึดหลักความพอดี เน้นการพึ่งตนเองได้แม้ยามยากจนหรือวิกฤติทางเศรษฐกิจรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก ประหยัดประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริตไม่แข่งขันเอาเปรียบทางการค้าต้องใฝ่หาความรู้ให้เกิดรายได้เพิ่มพูนมั่นคง ลดละสิ่งชั่วให้หมดสิ้น ปฏิบัติตนในทางที่ดี

1.4 คุณธรรมปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.4.1 การแบ่งปันและการให้ทานเป็นสิ่งสำคัญ สังคมโลกจะอยู่ได้เพราะความเมตตาที่มนุษย์มีให้กัน ดังพุทธพจน์ที่ว่า “เมตตาธรรมค้ำจุนโลก” การบริการเป็นการแสดงออก ถึงความเมตตาต่อผู้ทุกข์ยาก การทำทานเพื่อช่วยเหลือคนยากจน จึงเป็นการช่วยเหลือของผู้ที่แข็งแรงต่อผู้อ่อนแอ เพื่อให้เขาเหล่านั้นมีชีวิตรอด และสามารถพึ่งตนเองได้ในอนาคต การอยู่ร่วมในสังคมผู้แข็งแรงควรช่วยเหลือผู้อ่อนแอเพื่อให้เขาเหล่านั้นสามารถพึ่งตนเองได้ เพราะไม่มีใครอยู่เพียงคนเดียวในสังคมหรือในโลกนี้ได้ ดังนั้น การช่วยเหลือซึ่งกันและกันจะทำให้สังคมน่าอยู่เป็นสังคมที่อยู่ ด้วยความรักและปรารถนาดีต่อกัน

การแบ่งปันและการให้ทานเป็นคุณธรรมหนึ่งในสนับสนุนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จุดประสงค์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่ความร่ำรวยหรือเงิน แต่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ปฏิเสธเงิน เพียงแต่ไม่เอาเงินเป็นเป้าหมายชีวิตจุดประสงค์ที่แท้จริงของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ก็คือความพอเพียง มีพอกิน และความสมดุลหากผลิตได้มากเกินไปที่ตนบริโภคควรจำหน่ายหรือแบ่งปันให้เพื่อนบ้านญาติสนิทมิตรสหาย ดังนั้นการให้จึงเป็นการผูกมิตรทำให้ผู้รับมีความสุขสิ่งที่ตามมาจากการให้และแบ่งปันก็คือมิตรภาพความจริงใจการช่วยเหลือซึ่งกันและกันการดูแลซึ่งกันและกันการแก้ปัญหาของชุมชนควรร่วมมือร่วมใจทำงานเพื่อประโยชน์ของชุมชน ฯลฯ นั้นหมายถึงก่อให้เกิดมิตรภาพก่อให้เกิดเพื่อนและความใกล้ชิด ราวกับญาติแท้ที่จริงสิ่งเหล่านี้เป็นความสุขที่ดีกว่าประณีตก่อนความสุขจากการบริโภคโดยไม่แบ่งปัน

1.4.2 การทำบุญชี้ครวเรือนการทำบุญชี้ครวเรือนเป็นการแสดงตัวเลขรายรับและรายจ่ายของครัวเรือนจึงเป็นกระจกเหงาหรือแสดงภาพหรือสถานภาพทางการเงินของครอบครัวเป็นตัวเลขและเป็นหลักฐานให้ทราบรายรับและรายจ่ายสมดุลกันหรือไม่ อะไรเป็นสาเหตุของการไม่พอใช้จ่ายหนี้สินความยากจน ฯลฯ

1.4.3 เศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้ไม่ได้ใช้เหตุผลเพียงอย่างเดียวมนุษย์จะใช้เหตุผลตลอดเวลาโดยไม่ใช้อารมณ์ไม่ได้แต่ให้เลือกอารมณ์ที่สร้างสรรค์เพราะจะเกิด

5. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่ว ประพฤติตามหลักศาสนา

1.6 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือหลักสัปปุริสธรรม 7 ในพระพุทธศาสนา

เมื่อพิจารณาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

(ปรัชญาของพอเพียง 33-34 :2551) โดยละเอียดแล้ว จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับหลักธรรม คือ สัปปุริสธรรม 7 ที่พระพุทธเจ้าตรัสสอนไว้เป็นอย่างมาก หรืออาจกล่าวได้ว่า “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ” เป็นการอธิบาย สัปปุริสธรรม 7 ในลักษณะประยุกต์นั่นเอง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงประยุกต์หลักธรรมในหมวดสัปปุริสธรรม 7 คล้ายกับพระพุทธองค์ได้ตรัสประยุกต์ และย่อร้อยยืมมรรคมีองค์ 8 ให้เหลือเพียง 3 หัวข้อ คือ ศิลปสมาธิ และปัญญา ซึ่งสามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ดังนี้

1.ความพอประมาณ = ความรู้จักตน + ความรู้จักประมาณ

2.ความมีเหตุผล = ความรู้จักเหตุ + ความรู้จักผล

3.การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี = ความรู้จักกาล + ความรู้จักชุมชน + ความรู้จักบุคคล

สรุปได้ว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการพัฒนาที่เน้นความสมดุล ความพอประมาณ ความมีเหตุผล สำนึกในคุณธรรม และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี รู้จักตน รู้จักประมาณ สามารถดำเนินการในเรื่องนั้นๆได้ด้วยตนเอง สามารถพึ่งตนเองได้ตลอดจนเรื่องของบุคคลและสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

1.7 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมคุณธรรม 8 ประการ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายเร่งรัดปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ (สัญญา ไชยประเสริฐ .2553 : 15-16) สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิธีประชาธิปไตยพัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐาน กระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาเพื่อ

พัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข โดย 8 คุณธรรมพื้นฐานประกอบด้วย

1.ขยัน คือ ผู้มีความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ในเรื่องที่ถูกที่ควร สู้งานมีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รักงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

2.ประหยัด คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่เรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออม ถนอมใช้ ใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ รู้จักทำบุญชียารับ – ร่ายจ่ายของตนเองอยู่เสมอ

3.ซื่อสัตย์ คือ ผู้ที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อเวลา ต่อหน้าที่ และต่อวิชาชีพ มีความจริงใจปลอดความรู้สึกลำเอียงอคติ ไม่ใช้เล่ห์กลโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม รับผิดชอบที่ของตนเองปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้อง

4.มีวินัย คือผู้ที่ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎ ระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน องค์กร และประเทศ โดยตนยึดปฏิบัติ ตามอย่างเต็มใจและตั้งใจยึดมั่นในระเบียบแบบแผนข้อบังคับ และข้อปฏิบัติรวมถึงการมีวินัยทั้งต่อตนเองและสังคม

5.สุขภาพ คือผู้มีความอ่อนนุ่มถ่อมตนตามสถานภาพ และกาลเทศะ มีสัมมาคารวะ เรียบร้อย ไม่ก้าวร้าว รุนแรง หรือวางอำนาจข่มผู้อื่นทั้งโดยวาจาและท่าทาง เป็นผู้มีการยาพิติงามวางตนเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย

6.สะอาด คือเป็นผู้รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อม ได้อย่างถูกต้องตามสุขลักษณะ ฝึกฝนจิตใจไม่ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ ปราศจากความมัวหมองทั้งกายใจ และสภาพแวดล้อมมีความผ่องใสเป็นที่เจริญตาทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

7.สามัคคี คือผู้ที่เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อตนทั้งในฐานะผู้นำ และผู้ตามที่ดีมีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การงานสำเร็จลุล่วง สามารถแก้ปัญหาและจัดการความขัดแย้งได้ เป็นผู้ มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่าง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิดและความเชื่อ พร้อมทั้งจะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติและสมานฉันท์

8.มีน้ำใจ คือผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์ให้แก่

ผู้อื่น เห็นอก เห็นใจ และเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์และผู้ที่มีความเดือดร้อนมีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยร่างกายและสติปัญญาลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดในชุมชน

ดังนั้นสรุปได้ว่า คุณธรรม 8 ประการเป็นกรอบในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมที่เป็นเงื่อนไขหลักความพอเพียง สมดุล กับการสร้างความสุขให้แก่ชีวิตและความยั่งยืนในการดำเนินชีวิต

คุณธรรมนำชีวิตที่พอเพียงที่จะนำไปสู่การพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้นเจริญขึ้นนั่นเอง

1.8 การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การจัดการเรียนการสอนที่ครูควรดำเนินการในเรื่องการเรียนรู้ที่ส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรู้และความเข้าใจสามารถนำหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ต้องมีการบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่กิจกรรมการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ . 2552:10) ดังนี้

การเรียนรู้จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโดยการศึกษายุทธศาสตร์ชาติด้านการดำเนินชีวิต หลักธรรมศึกษาด้านการทำงานเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต นำเสนอพระราชกรณียกิจของพระองค์ท่าน และแนะนำให้รู้จักแก้ปัญหาในชีวิต โดยยึดหลักพระราชดำรัสเป็นต้นแบบการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง มีคุณธรรม มีความรู้ มีเหตุผล เป็นต้นการพึ่งพาตนเอง โดยการจัดทำโครงการเกษตรผสมผสาน โครงการปลูกพืชสมุนไพรทำน้ำดื่มสมุนไพร ทำน้ำยาล้างจาน เป็นต้นการประหยัด เรียนรู้เรื่องการประหยัดพลังงาน ลดขยะในห้องเรียน ประหยัดและช่วยเหลือสังคม เป็นต้นโดยการทำใบงานที่ใช้เอกสารหน้าเดียว ประกวดบิล คำนวณ ค่าไฟช่วยเหลือสังคม เผื่อแผ่และแบ่งปัน อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและพลังงาน ให้การช่วยเหลือสังคมเพิ่มรายได้ โดยการจัดกิจกรรม สหกรณ์ร่วมใจ ทำผลิตภัณฑ์ OTOP จากสมุนไพรพื้นบ้าน ธนาคารขยะรีไซเคิล เป็นต้นส่งเสริมให้จัดกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมแสดงละครเรียงความ ประกวดเรื่องการเรียนการสอน แต่งคำประพันธ์ คำขวัญ ที่สื่อถึงความสุขที่ยั่งยืน เดินตามรอยพ่อ อยู่อย่างพอเพียงเรียนรู้จากชุมชน ร่วมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เรียนรู้

วิถีชีวิตจริง รับประทานอาหารในท้องถิ่นตามฤดูกาล การประกอบอาชีพที่พอมีพอกิน

สรุปได้ว่าการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ถือว่าเป็นการนำเอาคุณธรรมที่มีค่ายิ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราได้มีพระบรมราโชวาทและการปฏิบัติที่จะต้องยึดถือเป็นหลัก เพื่อปรับวิถีชีวิตของคนไทยให้อยู่อย่างพอประมาณตน เดินทางสายกลางโดยไม่ต้องพึ่งปัจจัยภายนอกต่างๆ และรู้จักการนำทรัพยากรธรรมชาติที่เรามีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

1.9 การบริโภคตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การบริโภคตามปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ต้องเริ่มจากการลดความต้องการลงมาให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ หรือให้อาหารทรัพยากรเป็นต้นตั้ง และความต้องการเป็นตัวตามจะก่อให้เกิดความพอเพียง และพึ่งพาตนเองได้ จะลดปัญหาความขาดแคลนและไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติแต่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันระหว่างผู้บริโภคกับทรัพยากรธรรมชาติก่อให้เกิดการบริโภคที่ส่งเสริมความยั่งยืน

พระราชดำรัสเกี่ยวกับการบริโภค ที่ทรงพระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าถวายชัยมงคลวันพุธที่ 4 ธันวาคม 2517 “ทั้งนี้ คนอื่นจะว่าอย่างไรช่างเขาจะว่าเมืองไทยล้ำสมัย ว่าเมืองไทยเซ็กซี่ ว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งทันสมัยใหม่ “แต่เราอยู่พอมีพอกิน” และขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทยพออยู่พอกินมีความสงบและทำงานตั้งจิตอธิฐาน ตั้งปณิธาน ในทางที่จะให้เมืองไทยอยู่แบบพออยู่พอกินไม่ใช่จะรุ่งเรืองอย่างยอด แต่มีความพออยู่พอกิน มีความสงบ เปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ถ้าเรารักษาความพออยู่พอกินนี้ได้ เราก็จะยอดยิ่งยวดได้ ประเทศต่างๆ ในโลกนี้กำลังตก กำลังแย่ กำลังยุ่งเพราะแสวงหาความยิ่งยวดทั้งในอำนาจ ทั้งในความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจทางอุตสาหกรรมทางลัทธิฉะนั้น ถ้าทุกท่านซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีความคิดและมีอิทธิพล มีพลังที่จะทำให้อื่นซึ่งมีความคิดเหมือนกันช่วยกันรักษาส่วนรวมให้อยู่ดีกินดี พอสมควร ขออย่า “พอควร พออยู่ พอกิน มีความสงบ” ไม่ให้คนอื่นมาแย่งสมบัตินี้จากเราไปได้ก็จะเป็นของขวัญวันเกิดที่ถาวร ที่จะมีคุณค่าอยู่ตลอดเวลา

1.10 คุณค่ากับการบริโภค

เศรษฐศาสตร์กระแสหลักที่ยึดถือกันมานาน กล่าวถึงการบริโภคว่า เป็นการใช้จ่ายเพื่อให้ได้รับความพอใจสูงสุด แต่การบริโภคในบางสังคมไม่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับรายได้ ถ้าหากรู้จักบริโภคสิ่งที่มีอยู่มากอย่างฉลาดและรู้จักผลิตขึ้นมากินมาใช้เอง ไม่ว่าอาหารและสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต รวมถึง ป่า อากาศ น้ำ และแหล่งน้ำ ดิน ทิวทัศน์ สิ่งเหล่านี้ไม่ได้นำเข้าไปพิจารณาในกลไกของการตลาด และมีความเกินกว่าที่จะตีราคาเป็นตัวเลข แต่มีความหมายต่อการบริโภคในอนาคตเพราะสิ่งเหล่านี้คือพื้นฐานที่ทำให้ได้มาซึ่งสินค้าที่บริโภคและเป็นคลังสำรองอาหารหรือสินค้าสำหรับอนาคตของประเทศ การบริโภคที่ฉลาดจะต้องมองไกลและกว้าง เพื่อที่จะก่อให้เกิดความยั่งยืน พร้อมจะรับภาระของตนเองและสังคมในฐานะผู้บริโภคในอนาคต เมื่อความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุดทำอย่างไรที่ตอบสนองความต้องการความต้องการดังกล่าวไม่ได้เพราะทรัพยากรมีจำกัด แต่ปัญหานี้จะหมดไปถ้ามนุษย์สามารถควบคุมหรือลดความต้องการลงมาให้สอดคล้องกับทรัพยากรก็จะไม่เกิดปัญหาความขาดแคลน ดังคำกล่าวของมหาตมะ ที่ว่า “โลกใบนี้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของมนุษย์ได้อย่างพอเพียงแต่ไม่สามารถตอบสนองความทะเยอทะยานของมนุษย์ได้ การบริโภคที่ตามอย่างผู้อื่นจะถูกแย่งชิงและทำลายไปในที่สุด และไม่มีที่ยั่งยืนหากลดความต้องการลงมาหรือรู้จักควบคุมความต้องการหรือไม่มีการบริโภคเลียนแบบทรัพยากรคงไม่ถูกทำลาย และคงมีสินค้าให้บริโภคกันอย่างต่อเนื่อง แต่เพราะความไม่ฉลาดในการบริโภคเอาความต้องการ ความอยากเป็นที่ยิ่ง เป็นความต้องการเพียงได้รับการตอบสนองขาดสำนึกและจิตวิญญาณ จึงเกิดปัญหาความขาดแคลนเพิ่มขึ้นและต้องทำลายทรัพยากรเพิ่มขึ้นเป็นการบริโภคที่ก่อให้เกิดความไม่ยั่งยืน

1.11 การบริโภคที่พอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนพระทัยในเรื่องการบริโภคดีนี้ “คนเราทุกคนต้องการปัจจัยสี่ หรือ จตุปัจจัย หมายความว่า สิ่งที่เราอาศัยใช้หรือสิ่งที่มนุษย์ต้องมีต้องใช้ 4 อย่าง คืออาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ถ้าไม่มีอาหารก็หิว ไม่มีแรงและตายไปไม่มี

เครื่องนุ่งห่ม ก็ไม่มีสิ่งปกปิดป้องกันร้อนหนาว เบียดเบียนเอาชีวิต นอกเหนือจากนั้นก็เป็นที่เรียกว่าส่วนเกินหรือสิ่งที่มีมากขึ้น จึงมีหลักอยู่ว่าเรามีปัจจัยครบสี่แล้วเป็นการดี” ส่วนเกินหรือสิ่งที่มากขึ้นจะก่อให้เกิดปัญหาตามมาวิธีการที่จะป้องกันโดยการบริโภคสิ่งที่ผลิตเองได้ จะไม่ก่อให้เกิดการบริโภคเกิน (Overconsumption) และไม่ต้องไปเสียเวลาผลิตสิ่งที่ตนเองไม่ได้บริโภค (Overinvestment) เพื่อนำไปขายแล้วเอารายได้มาซื้อสิ่งที่ตนต้องการบริโภคแต่ผลิตเองไม่ได้ ทำให้เสียเวลา และต้องจ่ายแพงกว่าที่ควรจะเป็น ที่สำคัญต้องพึ่งพิงตลาดหรือผู้อื่น (Dependence) แทนที่จะพึ่งพิงตนเองได้ การบริโภคในสิ่งที่พึ่งพิงตนเองได้จะเป็นการประหยัดซึ่งไม่ต้องจ่ายรายได้ออกไปการกระทำที่ก่อให้เกิดการออม เพราะฉะนั้นการที่จะเป็นผู้บริโภคที่ฉลาดต้องตระหนักและหาวิธีการเช่นนี้มาใช้ในชีวิตประจำวัน เพราะนอกจากจะทำให้ชีวิตตนเองครอบครัวดีขึ้นแล้วยังส่งผลดีต่อชุมชนและประเทศชาติด้วยทรัพยากรที่เป็นตัวกำหนดการบริโภค หากมนุษย์รู้จักจัดสรรสิ่งที่มีอยู่มากที่สุดใกล้ตัวหรือทำได้โดยง่ายมาเพื่อการบริโภคและก่อให้เกิดความพอใจกับผู้บริโภคอย่างที่เราเศรษฐศาสตร์เรียกว่าอรรถประโยชน์ (Utility) และจะทำให้ระดับความพอใจสูงสุด (Maximize Satisfaction) ในการบริโภคมกกว่าการบริโภคสิ่งที่อยู่ไกลตัวและทำได้ยากกว่า

1.12 การบริโภคที่ฉลาด

พระราชดำรัสที่ส่งผลให้เป็นผู้บริโภคที่ฉลาดนั้นเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานกับการพัฒนาประเทศในการพัฒนาประเทศนั้นต้องสร้างพื้นฐานไม่เฉพาะแต่พื้นฐานทางกายภาพเท่านั้นแต่ต้องให้ความสำคัญกับพื้นฐานมนุษย์ โดยเฉพาะความพอมี พอกิน พอใช้ เป็นเบื้องต้นก่อนแล้วจึงค่อยเสริมสร้างความเจริญและฐานะเศรษฐกิจที่สูงขึ้น

สรุปได้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเน้นการพึ่งตนเองได้แม้ยามยากจนหรือมีวิกฤติทางเศรษฐกิจ แต่สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและก้าวทันโลกในสิ่งที่มีเหตุผล โดยสำนึกในคุณธรรม การดำเนินชีวิต มีสติและใช้ปัญญาเลือกรับและกระทำในสิ่งที่ไม่เป็นการทำลายตนเองและสิ่งแวดล้อม อันเป็นระบบภูมิคุ้มกันในโลกยุคโลกาภิวัตน์ การ

พัฒนาที่ใช้ทางสายกลาง หรือพอประมาณ ความพอดีในการบริโภค การอุปโภค คือเหมาะสมไม่ฟุ้งเฟ้อต้องอยู่อย่างประหยัดแบบเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเข้าสู่มาตรฐาน พออยู่พอกินดังพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่ควรถ่วงพินิจไปกับทุนนิยม ซึ่งง่ายต่อการนำไปสู่นิยมบริโภคนิยม พอดีเป้าหมายของเศรษฐกิจพอเพียงคือการมีชีวิตที่สงบสุข มีการพัฒนาชีวิตสู่ความสมดุล และมีคุณภาพ การพัฒนาต้องทำตามลำดับขั้น พอมี พอกิน พอใช้ เพื่อให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ คนเราถ้าพอในความต้องการก็มีความโลภน้อยเมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อยทำอะไรต้องพอเพียงหมายความว่า พอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภ อย่างมากคนเราก็เป็นสุข

2. ความหมายของโครงการคุณธรรม

พระมหาพจน์รินทร์ ฐิตวิโส. (2555: 5) กล่าวถึงการเรียนรู้ผ่านการทำโครงการคุณธรรมไปตามขั้นตอนต่างๆจนสามารถแก้ไขปัญหาอย่างได้ผลตามรูปธรรมเสมือนเป็นแสงสว่างท่ามกลางความมืดมิดเพื่อส่องนำทางและพาเด็กและเยาวชนให้ก้าวข้ามพ้นจากอุปสรรคสิ่งเลวร้ายทั้งหลายไปสู่ทางออกที่ปลอดภัยและงดงามได้

นราทิพย์ พุ่มทรัพย์ (2555: 7) กล่าวว่าโครงการคุณธรรมเป็นนวัตกรรมทำความดีเชิงรุก เพื่อตอบโจทย์วิกฤติการณ์ทางศีลธรรมของเยาวชน โดยส่งเสริมให้เยาวชนได้รวมกลุ่ม ร่วมกันเห็นปัญหาคิดค้นทางแก้ และลงมือทำด้วยตนเอง น้อมนำพระธรรม และพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวสู่การปฏิบัติ จนสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาด้านความเสื่อมทรามทางศีลธรรม และเป็นระบบ

เบญจวรรณ ใจแก้ว (2556 : 31) กล่าวว่าโครงการคุณธรรมเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการทำความดีมีคุณธรรมโดยให้ผู้เรียนที่เป็นเด็กหรือเยาวชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเกิดขึ้นมาจากความสนใจและความคิดริเริ่ม ของผู้เรียนเอง และเน้นการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่มที่ลงมือปฏิบัติงานจริงที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาด้านความเสื่อมทรามทางศีลธรรม และส่งเสริมการบ่มเพาะความดีมีคุณธรรมอย่างเป็น

รูปธรรมและเป็นระบบ รวมทั้งขยายผลไปสู่บุคคลต่างๆ ในสถานศึกษาและชุมชน

จากการศึกษาความหมายของโครงการคุณธรรม ผู้วิจัยพอสรุปได้ดังนี้ โครงการคุณธรรมเยาวชนไทย ทำดี ที่ส่งเสริมการทำความดีมีคุณธรรม จริยธรรมเกิดจากความคิดริเริ่มของผู้เรียนเอง เน้นการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่มที่ลงมือปฏิบัติจริงอย่างเป็นระบบฝึกทักษะความรับผิดชอบต่องาน ซึ่งนักเรียนมีส่วนร่วมทุกคนในการทำโครงการคุณธรรม

กลุ่มกัลยาณมิตรเพื่อการเสริมสร้างเครือข่ายวิถีพุทธ. (2554). ได้กล่าวว่าขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยโครงการคุณธรรมเป็นการกำหนดลำดับขั้นตอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีระบบ แบบแผนและเป็นกระบวนการที่ชัดเจน ไม่เกิดความสับสน ง่ายต่อการทำโครงการคุณธรรม มีกิจกรรมปฏิบัติ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การตระหนักรู้และพิจารณาเลือกหัวเรื่องหรือประเด็นปัญหา ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญมากที่ต้องอาศัยภาวะ การตระหนักรู้ในสถานการณ์หรือสภาพปัญหาด้วยสติปัญญา หรือภาวะที่มีแรงบันดาลใจที่จะทำในสิ่งที่ดีงามอะไรบางอย่างที่เป็นความฝัน หรืออุดมคติ ซึ่งอาจจะเกิดจากผู้เรียนโดยตรงหรืออาจจะเกิดจากการแนะนำ หรือชี้ชวนจากครูที่ปรึกษาหรือผู้อื่นที่เป็นเพื่อนภายนอก มากกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้ หรือแรงบันดาลใจขึ้นก็ได้

การสร้างความรู้ความตระหนักรู้เป็นขั้นตอนที่ยาก เพราะโดยทั่วไปสภาพที่เป็นปัญหาต่างๆ นั้นมันจะเกิดขึ้นอยู่แล้วแต่มักจะถูกกลบเกลี่ยมองข้าม หรือหาข้ออ้างจนมองไม่เห็นปัญหาหรือไม่รู้สึกว่าคุณเองมีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหานั้นอย่างไรในทำนอง “เส้นผมบังภูเขา ” หรือปลาอยู่ในน้ำมองไม่เห็นน้ำ จึงต้องอาศัยเหตุปัจจัยภายนอก จากกัลยาณมิตรที่กระตุ้นปัจจัยภายในใจของผู้เรียน ได้ถูกต้องกับจริยนิสัยในเงื่อนไขสถานการณ์แวดล้อม และจังหวะเวลาที่เหมาะสมพอดีจนเกิดฉันทะร่วมกันที่จะรวมกันเป็นกลุ่มเพื่อดำเนินการโครงการ

ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมประมวลข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องเมื่อสมาชิกทุกคนในกลุ่มเห็นพ้องกันและตัดสินใจเลือกประเด็นปัญหาหรือหัวเรื่องได้แล้วและได้รับ

ความเห็นชอบจากที่ปรึกษาแล้ว ก็จะเป็นขั้นตอนของการระดมความคิดวางแผนงานในเบื้องต้นโดยเริ่มจากการร่วมกันพิจารณาวิเคราะห์สภาพปัญหาและสืบสาวไปหาสาเหตุและปัจจัยร่วมต่างๆ การวางเป้าหมายและวิธีแก้ปัญหาโดยร่วมกันพิจารณา วิเคราะห์ ที่มา สาเหตุของสภาพปัญหาให้ชัดเจน เพื่อตอบคำถามให้ได้ 5 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. ปัญหา คืออะไร
2. ปัญหานั้นมีสาเหตุมาจากอะไร
3. เป้าหมายของการแก้ปัญหา คืออะไร
4. ทางแก้ หรือวิธีการดำเนินงานไปสู่เป้าหมาย
5. การดำเนินงานโครงการดังกล่าวมีการใช้ ใช้หลักธรรม และแนวพระราชดำริอะไรบ้าง

ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำร่างโครงงาน ขั้นตอนนี้เป็นการคิดพิจารณาวางแผนงานในแผนงานในรายละเอียดและภาพรวมทั้งหมด โดยนำข้อมูลที่รวบรวมและประมวลได้ทั้งหมดนั้นมาเรียบเรียงและจัดทำเป็นเอกสารร่างโครงงานที่มีหัวข้อต่างๆ

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการโครงงาน เป็นการนำร่างโครงงานมาปฏิบัติจริงไปตามลำดับขั้นตอน และวิธีการดำเนินงาน ซึ่งจะมีทั้งในส่วนที่ แบ่งงานและดำเนินงานกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มผู้รับผิดชอบโครงงานและงานในส่วนที่สร้างการมีส่วนร่วมให้กับเพื่อนนักเรียนอื่นหรือบุคคลต่างๆ ที่เข้ามาช่วยทำงานในด้านต่างๆตลอดจนการจัดกิจกรรมรณรงค์ขยายการมีส่วนร่วมออกไปสู่ชุมชนตลอดจนการจัดกิจกรรมรณรงค์ขยายการมีส่วนร่วมออกไปสู่ชุมชน การดำเนินงานในช่วงนี้อาจมีข้อมูลย้อนมาที่เป็นเรื่องใหม่ที่พึงทราบหรือคาดเคลื่อนจากที่คาดการณ์ไว้ หรือเกิดสถานการณ์ที่ยุ่งยากเป็นอุปสรรคขัดข้องหรือขัดแย้งให้ต้องเผชิญหน้าและแก้ปัญหาอยู่เสมอ ๆ อันอาจจะนำมาซึ่งความอ่อนล้า ความเหนื่อยหน่ายท้อแท้ได้บ่อยๆ ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนเป็นแบบฝึกหัดสำคัญของการเรียนรู้และพัฒนาคุณธรรมของผู้รับผิดชอบโครงงานและผู้มาช่วยงานทั้งสิ้น และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องติดตาม สนับสนุน ดูแล ให้ความช่วยเหลือทั้งทางทรัพยากรภายนอกและทางจิตใจ จากคณะที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิด

ขั้นตอนที่ 5 การสรุปประเมินผลและเขียนรายงาน เป็นการนำข้อมูลจากการดำเนินงานทั้งหมด มาวิเคราะห์ แผลผล สรุปเขียนเรียบเรียงรายงาน นำเสนอ ให้ผู้อื่นเข้าใจกระบวนการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 6 การนำเสนอโครงงาน การนำเสนอโครงงาน เป็นทักษะที่สำคัญของผู้รับผิดชอบโครงงานทุกคนที่จะต้องทำหน้าที่เป็นกัลยาณมิตร ทำการสื่อสารและถ่ายทอดความดีงามจากโครงงานของตนเองสู่การรับรู้ของบุคคลอื่นโครงงานทำเกี่ยวกับเรื่องอะไร อะไรคือปัญหาที่ต้องทำโครงงาน ทำไมจึงทำโครงงานนี้ มีวิธีทำอย่างไร การแก้ปัญหาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ โครงงานนี้มีความสำคัญ และประโยชน์อย่างไร

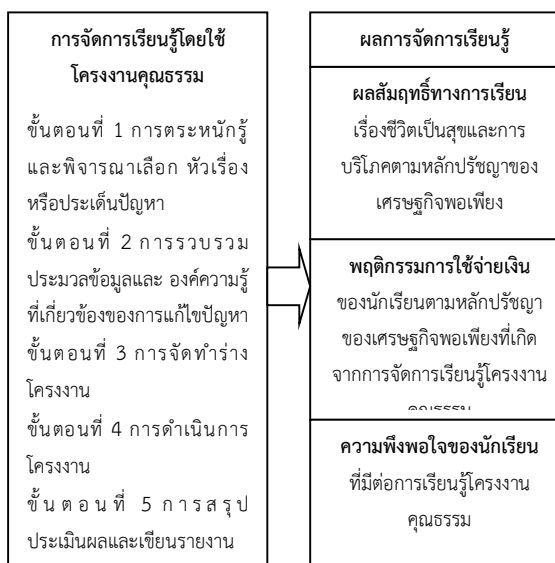
สรุปได้ว่าโครงงานคุณธรรมเป็นการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนรวมกลุ่มกันเห็นปัญหาที่มุ่งเน้นกระบวนการทางปัญญา ในการสังเกต สำรวจ ค้นคว้า คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์จนเข้าใจในประเด็นที่เลือกมาทำโครงงานเป็นกระบวนการและลงมือทำอย่างเป็นระบบ แสวงหาความรู้หรือการค้นคว้าหาคำตอบความสนใจและความคิดริเริ่มของผู้เรียนเอง เน้นการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่มที่ลงมือปฏิบัติงานจริงโดยการสร้างความตระหนักและแรงบันดาลใจ นักเรียนสามารถระดมความคิด แลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน ตลอดจนการตัดสินใจร่วมกันก่อเกิดความสำเร็จในหมู่คณะซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่เกิดจากการรวมพลังทำให้เกิดปัญญา เกิดการแก้ปัญหาที่ดีที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพคือแก้ปัญหาที่สาเหตุนั่นเอง

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้หน่วยชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้โครงงานคุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนวัดหนองเกตุใหญ่ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดหนองเกตุใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 2 ห้องเรียนจัดห้องเรียนแบบคละนักเรียน เก่ง กลาง อ่อน ห้องละ 25คน รวมจำนวนนักเรียนทั้งหมด 50 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1/1 โรงเรียนวัดหนองเกตุใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 25 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Designs) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตาม

แผนการวิจัยแบบหนึ่งกลุ่มทดสอบก่อนทดสอบหลัง (One Group Pretest Posttest Design) (มาเรียม นิลพันธุ์. 2549: 144) ดังแผนภูมิที่ 3.1

แผนภูมิที่ 3.1 แบบแผนการวิจัยแบบหนึ่งกลุ่มทดสอบก่อนทดสอบหลัง (One Group Pretest Posttest Design)

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัยมีความหมาย ดังนี้

T ₁	หมายถึง	การทดสอบก่อนเรียน
X	หมายถึง	การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม
T ₂	หมายถึง	การทดสอบหลังเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการเรียนรู้ เรื่องชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม

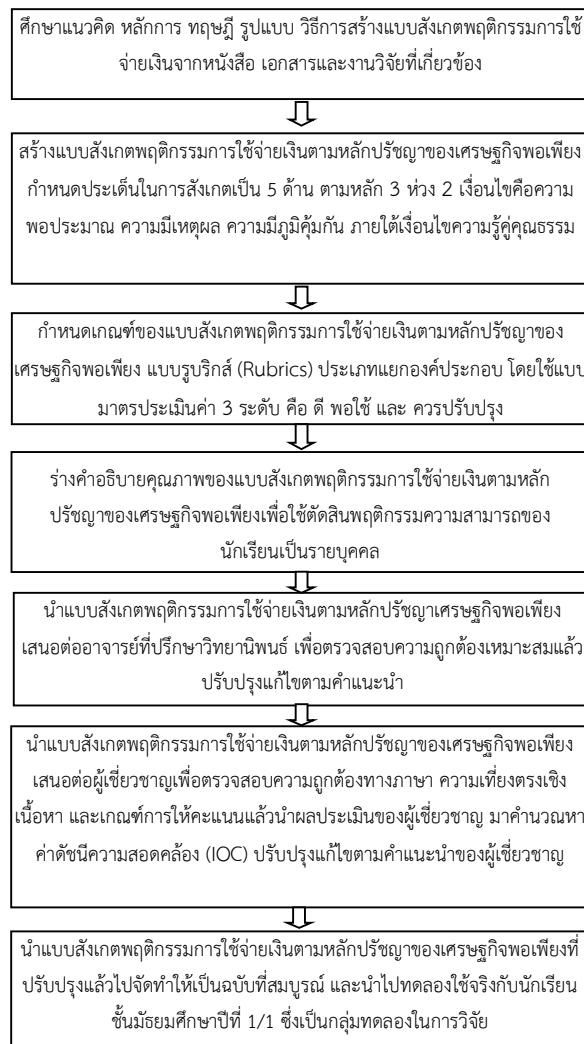
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

สรุปขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ภาพที่ 5 สรุปขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สรุปขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสังเกตพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ภาพที่ 6 ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสังเกตพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยปรากฏว่า ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้การจัดการเรียนรู้โครงงานคุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่าง

เรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้การจัดการเรียนรู้โครงงานคุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เท่ากับร้อยละ 85.30 (E_1) และหลังจากเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้โครงงานคุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เท่ากับร้อยละ 84.10 (E_2)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โครงงานคุณธรรมหลังจากได้เรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหลังการจัดการเรียนรู้โครงงานคุณธรรมพบว่านักเรียนปฏิบัติตามศักยภาพโดยยึดหลักความพอประมาณ คิดเป็นร้อยละ 96.4 อยู่ในเกณฑ์ระดับดี นักเรียนปฏิบัติตามศักยภาพโดยยึดหลักความมีเหตุผล คิดเป็นร้อยละ 96.0 อยู่ในเกณฑ์ระดับดี นักเรียนปฏิบัติตามศักยภาพโดยยึดหลักความมีภูมิคุ้มกัน คิดเป็นร้อยละ 96.8 อยู่ในเกณฑ์ระดับดี นักเรียนปฏิบัติตามศักยภาพโดยยึดเงื่อนไขความรู้ คิดเป็นร้อยละ 94.8 อยู่ในเกณฑ์ระดับดี และนักเรียนปฏิบัติตามศักยภาพโดยยึดเงื่อนไขคุณธรรม คิดเป็นร้อยละ 96.0 อยู่ในเกณฑ์ระดับดี

ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีการจัดการเรียนรู้ โดยใช้โครงงานคุณธรรม ประเมินโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุดทุกข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.56-4.88

สรุปผล

การวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้คือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องชีวิตเป็นสุข

และการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรมมีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.30/84.10

2.นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เรื่องชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. พฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เรื่องชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับดี

4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เรื่องชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม มีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นผลการจัดการเรียนรู้เรื่องเรื่องชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

1.จากผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.30/84.10 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ นั่น เนื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม เป็นการออกแบบเพื่อให้มีกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการศึกษาค้นคว้า และแสวงหาความรู้ที่หลากหลาย จากแหล่งเรียนรู้ สื่อเอกสารต่าง ๆ และจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้เป็นรายกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เบญจวรรณ ใจแก้ว (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

โดยใช้โครงงานคุณธรรมสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบว่าได้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรมจากหนังสือคู่มือ โครงงานคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ พุทธชยันตีเฉลิมราชของกลุ่มกัลยาณมิตรเพื่อการเสริมสร้างเครือข่ายวิถีพุทธและได้แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้โครงงานคุณธรรม ผลจากการประเมินทุกแผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพเหมาะสมมากที่สุดคือ ด้านการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ /ตัวชี้วัด การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้การกำหนดสาระสำคัญ การกำหนดสาระการเรียนรู้ การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ การกำหนดสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผล และทุกแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.71- 4.86 สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของสิทธิญา รัสสัยการ (2551 : 60) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80/87.5 อีกทั้งงานวิจัยของมุกดาภรณ์ พนาสรรค์ (2553:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานกับผังมโนทัศน์ และกิจกรรม การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้กับผังมโนทัศน์ พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานกับผังมโนทัศน์ และแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้กับผังมโนทัศน์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง การดำรงพันธุ์ของสิ่งมีชีวิต กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.05/78.79 และ 87.58/78.64

2. จากผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม หลังเรียนสูงกว่าก่อนการได้รับการสอนโดยการใช้การจัดการเรียนรู้เรื่องชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้โครงงานคุณธรรมมี

ผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนสูงกว่าหลังเรียน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ .00 เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบขึ้นนั้น มีกิจกรรมที่หลากหลายผู้เรียนได้รู้ ได้เรียนเพิ่มขึ้นเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตัวเอง ฝึกฝนให้ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มเน้นการนำปัญหาในชีวิตจริงมาเรียนรู้ผ่านการทำโครงงานอันจะเป็นการเรียนรู้และพัฒนาทักษะชีวิตด้วยวิธีคิดอย่างวิทยาศาสตร์หรือกระบวนการทางปัญญา ผู้เรียนได้ฝึกการคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดแก้ปัญหา คิดเชิงระบบ ได้พัฒนาความคิดอย่างอิสระ ซึ่งเสริมทักษะการเรียนรู้ ใน 6 ขั้นตอนในการทำโครงงานคุณธรรม ภายใต้การให้คำแนะนำของครูที่ปรึกษา ได้สอดคล้องกับการวิจัยของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ฐิติยา เนตรวงษ์ (2555 : 71) ได้ศึกษาการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมโดยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคกลุ่มสืบสวนและใช้โครงงานคุณธรรมเป็นฐานรายวิชาการบูรณาการสารสนเทศสำหรับนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ 0.00 และ อีกทั้งสอดคล้องกับ สิทธิญา รัสสัยการ (2551 : 57) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าก่อนการได้รับการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. จากผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมค่าใช้จ่ายเงินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เรื่องชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับดีเนื่องจากนักเรียนได้รู้จักการอยู่อย่างพอเพียง ใช้จ่ายอย่างพอเพียง และการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงที่เน้นการกระทำที่ตั้งอยู่บนความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวเอง ซึ่งก่อให้เกิดอยู่ดีกินดี บทความพอเพียง ทำให้นักเรียนมีสติต่อการกระทำต่าง ๆ รู้คุณค่าและผลที่เกิดจากการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิตทำให้นักเรียนอยู่ในสังคมแห่งความพอเพียงนี้ได้มีความสุขที่สุด โดยผู้วิจัยได้ประเมินพฤติกรรมค่าใช้จ่ายเงิน พบว่า นักเรียนปฏิบัติตาม

ศักยภาพโดยยึดหลักความพอประมาณ คิดเป็นร้อยละ 96.40 นักเรียนปฏิบัติตามศักยภาพโดยยึดหลักความมีเหตุผลคิดเป็นร้อยละ 96.00 นักเรียนปฏิบัติตามศักยภาพโดยยึดความมีภูมิคุ้มกันคิดเป็นร้อยละ 96.80 นักเรียนปฏิบัติตามโดยยึดเงื่อนไขความรู้คิดเป็นร้อยละ 94.80 นักเรียนปฏิบัติตามโดยยึดเงื่อนไขคุณธรรม คิดเป็นร้อยละ 96.00 ซึ่งทุกด้านนักเรียนมีพฤติกรรมอยู่ในระดับดี ทุกด้านรวมคิดเป็นร้อยละ 96.0 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พุทธรักษา ศรีธัญรัตน์ (2553:26) เรื่องพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินประจำวันของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 กรณีศึกษานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี พบว่า นักเรียนมีวิธีการออมเงินเก็บหยอดกระปุกออมสิน นำเงินที่เหลือไปออมหรือฝากพอ แม่ฝากธนาคารโดยผู้ปกครองฝึกให้นักเรียนรู้จักประหยัด ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสร้างนิสัยนักเรียนครูและโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะรักการออมใช้จ่ายอย่างประหยัดให้แก่ นักเรียนทุกชั้นปี ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ สุนทรพรหมดี (2553 : บทคัดย่อ) การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์การการประหยัดโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนบ้านโคกงาม แนวทางการพัฒนาคือ ปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคนดีมีคุณธรรม มีความรอบรู้ รู้จักประหยัดและอดออม มีความซื่อสัตย์ อดทน ใช้ชีวิตอย่างพอเพียงและสามารถพึ่งตนเองได้โดยบูรณาการอยู่ในรูปกิจกรรมต่างๆเพื่อส่งเสริมและสนับสนุน ให้นักเรียนมีความเป็นอยู่แบบพอเพียง เป็นคนมีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีได้แก่ กิจกรรมออมทรัพย์ กิจกรรมค่ายคุณธรรมนำวิถีชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงคิดเป็นร้อยละ 68.75 ปรับปรุงและพัฒนาตนเองมีความพอเพียง มีเหตุผลโดยลดค่าใช้จ่ายมีการวางแผนการใช้จ่ายดีขึ้นรู้จักแบ่งสัดส่วนการใช้จ่ายดีขึ้น

4. จากผลการวิจัยพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เรื่องชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม มีความพึงพอใจด้านบรรยากาศการเรียนรู้ เฉลี่ย 4.7 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 4.7 ด้านประโยชน์การเรียนรู้ 47.3 ในการจัดการเรียนรู้เฉลี่ยรวม

4.80 อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงพร อิ่มแสงจันทร์ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาผลการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาผลการเรียนรู้เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและความสามารถในการแก้ปัญหาตามขั้นตอน การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ความคิดเห็นที่มี ต่อการจัดการเรียนรู้ แบบโครงงานโดยภาพรวมอยู่ใน ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.63, S.D = 0.13) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.70, S.D = 0.21) ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.64, S.D = 0.18) และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.54, S.D = 0.21) เป็นลำดับสุดท้ายเมื่อพิจารณาแต่ละด้านของนักเรียนทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากเรื่องที่ตนเองเป็นผู้เลือกจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้โครงงานคุณธรรม ทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการกลุ่มซึ่งทำให้เกิดความสามัคคีสอนให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้าง ลงมือทำด้วยตนเอง มีระบบในการทำงานและสามารถต่อยอดเรียนรู้เองได้

1.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้โครงงานคุณธรรมครูผู้สอนควรทำความเข้าใจอย่างเป็นระบบ และเข้าใจก่อนนำไปใช้ตามขั้นตอนโครงงานคุณธรรม 6 ขั้นตอน

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานคุณธรรมครูต้องวางแผนการสอนไว้ล่วงหน้าและส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างเต็มความสามารถในการพัฒนาคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรมกับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ ด้วย

2.2 ควรศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ โดยใช้โครงงานคุณธรรมที่มีผลต่อตัวแปรอื่นๆ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) 2545. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กลุ่มกัลยาณมิตรเพื่อการเสริมสร้างเครือข่ายวิถีพุทธ. (2554). คู่มือโครงงานคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติพุทธชยันตีเฉลิมราช. กรุงเทพฯ: กลุ่มกัลยาณมิตรเพื่อการเสริมสร้างเครือข่ายวิถีพุทธ.

ฐิตียา เนตรวงศ์. (2555). การพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยเทคนิคกลุ่มสับสอบและใช้โครงงานคุณธรรมเป็นฐานรายวิชาการบูรณาการสารสนเทศสำหรับนักศึกษาหลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

ดวงพร อิมแสงจันทร์. (2554). การพัฒนาผลการเรียนรู้เรื่อง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยและความสามารถในการแก้ปัญหาตามขั้นตอนการจัดเรียนรู้แบบ โครงงานชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นราทิพย์ พุ่มทรัพย์. (2555). เราคิดอะไร. สืบค้นจาก <http://www.asoke.info/> / วันที่สืบค้น 2557,27 ตุลาคม.

เบญจวรรณ ใจแก้ว. (2556). การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดบุบผารวม จังหวัดเชียงใหม่. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เผชฌู กิจระการ. (2544). ดัชนีประสิทธิผล. มหาสารคาม: ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พระมหาพวงคันรินทร์ ฐิตวโส. (2555). มุ่งสู่เป้าเข้าถึงแก่น โครงงานคุณธรรม. กรุงเทพฯ: อินฟินิโกลบอลเทรด.

พุทธรักษา ศรีธัญรัตน์. (2553). พฤติกรรมการใช้จ่ายเงินประจำวันของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 กรณีศึกษานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

มาเรียม นิลพันธ์. (2549). วิจัยวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์. นครปฐม, โครงการส่งเสริมการตำราและเอกสารการสอนคณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

มุกดาภรณ์ พนาสรรค์. (2553). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานกับผังมโนทัศน์และกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้กับผังมโนทัศน์. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการ

วิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2546). การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสม

สำหรับงานวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บริษัท

บุญศิริการพิมพ์ จำกัด

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555-2559) สำนักงาน

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสำนัก

แห่งชาติ.

สมนึก ภัททิยธนี. (2546). การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่

4. ภาพสินธุ์ : ประสานการพิมพ์

สมพร เทพสิทธิ. (2548). การเดินตามรอยยุคลบาท

เศรษฐกิจพอเพียงช่วยแก้ไขปัญหาคความยากจน

และการทุจริต. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ :

สภายุวพุทธิสมคมแห่งชาติ .

สัญญา ไชยประเสริฐ. (2553). ผลการพัฒนาคุณธรรม

พื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนนักศึกษา โดยใช้

กิจกรรมการพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียง. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี

ยโสธร.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวง

ศึกษาธิการ. ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง .

(2551). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม

สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานบริหารและพัฒนา ความรู้. (2554) . สภาวะ

สังคมไทย สืบค้น เมื่อ 17 สิงหาคม 255 จากhttp

: // th.wikipedia.org/wiki

สำนักงานปฏิรูปสุขภาพแห่งชาติ. (2548). คู่มือแนวทางชีวิต

รักพ่อ เพื่อพ่อ ขอดำเนินชีวิตด้วยหลักเศรษฐกิจ

พอเพียง. กรุงเทพฯ: คุณาไทย.

สิทธิญา รัสสัยการ. (2551). ผลการจัดการเรียนรู้แบบ

โครงงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน

อาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย

ราชภัฏพระนคร.

สุนทร พรหมดี. (2553). การพัฒนาคุณลักษณะอันพึง

ประสงค์ด้านการประหยัดโดยใช้หลัก ปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

โรงเรียนบ้านโคกงาม อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย.

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผล

การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.